

**Studijní program Učitelství pro střední školy, specializace Učitelství pro střední školy
se specializací základy společenských věd**

**Zkouška z předmětu SZZ Učitelství společenských věd pro SŠ
(KSV/0Q4)**

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

a) KSV/OPS1	Politická sociologie I
b) KSV/OPS2	Politická sociologie II
c) KSV/ODE	Soudobé dějiny Evropy
d) KFI/OFS	Filosofie a společnost
e) KSV/OEG	Ekonomie a finanční gramotnost
f) KSV/ODSV1	Didaktika ZSV I
g) KSV/ODSV2	Didaktika ZSV II

(2) Do zkoušky nejsou zařazeny žádné povinně volitelné předměty.

(3) Zkouška se člení na tyto dílčí součásti:

1. **Základy společenských věd**
2. **Didaktika základů společenských věd**

(4) Státní zkouška je ústní, trvá celkem 30 minut (každá dílčí součást státní zkoušky trvá 15 minut), časový úsek 30 minut má student/ka k dispozici celkem na přípravu odpovědí.

V každé součásti státní závěrečné zkoušky podá student/ka výklad jednoho tematického okruhu, který volí náhodným výběrem z nabídky témat, jež jsou pro každou součást stanoveny, komise může klást doplňující otázky související se zvoleným okruhem. Student/ka zároveň předkládá **portfolio** (v tištěné nebo elektronické podobě), které zahrnuje deníky ze všech typů praxí a další výsledky či reflexe vlastní práce z průběhu studia, které jsou relevantní jako doklad osvojených kompetencí (např. přípravy hodin či aktivit z kurzů didaktiky, důležité seminární práce apod.). Součástí portfolio, resp. deníků z praxe je i celková reflexe osvojených kompetencí podle Kompetenčního rámce absolventa a absolventky učitelství. Další (nepovinnou) součástí portfolio mohou být certifikáty o absolvování kurzů, workshopů či seminářů vztahujících se ke studovanému oboru.

Zpracování okruhu z dílčí součásti **Základy společenských věd** posuzuje komise pro SZZ podle těchto kritérií: a) schopnost vyložit klíčové aspekty daného okruhu, zasadit je do kontextu, objasnit jejich podstatu a případně analyzovat příčiny a důsledky zkoumaných jevů; b) znalost významných osobností, které se o zkoumání problému, jevu, události zasloužily a schopnost analýzy jejich koncepcí; c) smysluplné využití odborné (primární či sekundární) literatury a

dalších, relevantních zdrojů k tématu (zahrnutí analýzy, porovnání či příkladů zdrojů do výkladu apod.); d) schopnost formulovat věty v logické návaznosti, strukturovaně a se správně užitými odbornými pojmy. Zkouška z dílčí součásti **Didaktika základů společenských věd** má podobu rozhovoru nad konkrétními příklady z portfolia, ilustrujícími zvolený okruh. Student/ka si před SZZ přímo v portfoliu označí či ve zvláštním dokumentu sepiše tyto konkrétní příklady, které chce u zkoušky použít. Komise hodnotí schopnost studenta/studentky stručně vysvětlit dané téma (prokázat teoretickou znalost tématu) a následně ukázat na těchto příkladech, jak je možné dané téma aplikovat ve výuce občanského a společenskovedního základu. Volbou příkladů, jejich popisem a reflexí student/ka prokazuje, jak komplexně a tvořivě je schopen/schopna o daném tématu přemýšlet v kontextu výuky daného oboru. Komise může klást i doplňující otázky k dalším částem portfolia.

Hlasování o výsledném hodnocení SZZ řídí předseda komise pro SZZ, který po poradě s ostatními členy navrhuje hodnocení. Rozhodnutí o výsledku SZZ je přijato, jestliže se pro návrh vysloví nadpoloviční většina přítomných členů komise. Z důvodu zajištění jednoznačného výsledku hlasování při stanovení známky musí být počet přítomných členů komise vždy lichý.

(5) Pro dílčí součást **Základy společenských věd** platí tyto tematické okruhy:

1. Antická politická filosofie (Sókratés, Platón, Aristotelés).
2. Středověká a renesanční politická filosofie (Akvinský, Machiavelli, utopická literatura).
3. Novověká a osvícenecká politická filosofie (Hobbes, Locke, Rousseau).
4. Současná politická filosofie (Rawls, Nozick, Berlin).
5. Filosofie dějin (Hegel, Marx, Vico, Popper, Fukuyama).
6. Moderní společnost a politické struktury.
7. Klasická sociální teorie: Karel Marx a Émile Durkheim.
8. Velká transformace: vznik kapitalistické společnosti.
9. Stát, moc a autorita. Max Weber a otázka legality vs. legitimacy.
10. Teorie a praxe demokratického vládnutí.
11. Občanská společnost a stát: role a vztahy.
12. Moderní společnost a výzvy modernity.
13. Modernita a postmodernita: charakteristiky a rozdíly.
14. Masová média v demokratické společnosti: funkce a vliv.
15. Výzvy globalizace a dopad na politické systémy.

16. Evropský Západ: sociální stát a evropská integrace (1945–1980).
17. Sovětský blok 1945–1991.
18. Neoliberalismus a evropská integrace (1980–2020).
19. Proměny technologií (1945–2020).
20. Proměny životního stylu, emancipace žen (1945–2010).

(6) Pro dílčí součást **Didaktika základů společenských věd** platí tyto tematické okruhy:

1. Motivace a aktivizace žáků.
2. Výukové cíle a struktura vyučovací hodiny.
3. Rozvoj klíčových kompetencí a samostatného myšlení žáků.
4. Aplikace výukových metod I – problémové vyučování, zážitková výuka, projektové vyučování, virtuální realita.
5. Aplikace výukových metod II – práce s textem, diskuse, argumentace, skupinová práce, další aktivizační metody.
6. Tvorba a využití pracovních listů.
7. Hodnocení a zpětná vazba.
8. Klima třídy a školy, výchovné problémy.
9. Kontroverzní témata ve výuce, průřezová témata.
10. Učebnice a další vhodné zdroje do výuky.

(7) Doporučená literatura:

Bauman, Z. (2003). *Modernita a holocaust*. SLON.

Bulliet, R. (Ed.). (2024). *Země a její národy: globální historie 2. Od roku 1500*. Vyšehrad.

Čapek, R. (2015). *Moderní didaktika*. Grada.

Dahl, R. (2001). *O demokracii. Průvodce pro občany*. Portál.

Frič, P. (Ed.). (2016). *Občanský sektor v ohrožení?* SLON.

Harrington, A. (Ed.). (2006). *Moderní sociální teorie*. Portál.

Linek, L. (2010). *Zrazení snů: Struktura a dynamika postojů k politickému režimu a jeho institucím a jejich důsledky*. SLON.

Linek, L. (Ed.). (2017). *Občanství a politická participace v České republice*. Sociologické nakladatelství (SLON).

McDermott, K. (2015). *Communist Czechoslovakia, 1945-89 : a political and social history*. Red Globe Press.

Müller, K. B. (2012). *Politická sociologie: politika a identita v proměnách modernity*. Aleš Čeněk.

Petty, G. (2013). *Moderní vyučování*. Portál.

Polanyi, K. (2006). *Velká transformace*. CDK.

Starý, K., & Laufková, V. (Eds.). (2016). *Formativní hodnocení ve výuce*. Portál.

Swift, A. (2005). *Politická filozofie. Základní otázky moderní politologie*. Portál.

Šaradín, P., Lebeda, T., Lebedová, E., Lysek, J., Merklová, K., Ostrá, D., Soukop, M., Zapletalová, M., & Zymová, K. (2021). *Češi a demokracie v digitální době*. CDK.